

III.10

ADINEKOAK

10. ADINEKOAK

I. Aurrekariak

Erakunde honetan, adineko pertsonak lehentasunezko kolektiboetako bat dira. Formalki, talde horretan 65 urtetik gorako pertsonak barne hartzen dira; baina, halere, bizitza-itzaropena luzatu egin denez, adineko pertsonen kolektiboa gero eta handiagoa da. Halaber, askotariko ezaugarriak ditu, eta, ondorioz, barne hartzen dituen behar eta eskaerak ere arras desberdinak dira. Adibidez, batetik, kolektiboko pertsona gazteenek osasuna eta autonomia pertsonala dute; hori dela eta, gizartean eta beren inguruan aktiboki parte hartzeko gaitasuna eta nahia dute. Beste alde batetik, ordea, arreta behar duten herritarrak ditugu; izan ere, normalean beren adinaren ondorioz, autonomia pertsonala mugatuta izaten dute.

Kapitulu honetan, 2010ean kolektibo heterogeneo honen inguruan ikusi ditugun alderdirik garrantzitsuenak laburbilduko ditugu.

II. Arloa kopurutan

2010ean 30 kexa jaso dira adineko pertsonen arloan. Alegia, erakundeak urte osoan zehar erregistratu dituen kexen %2,29.

Horien edukiari dagokionez, jasotako kexak honako gai hauei buruzkoak izan dira:

- Autonomia Pertsonalari buruzko Legearen aplikazioa 18
- Adineko pertsonentzako laguntza 10
- Administrazioaren funtzionamendua eta prozedura administratiboa 2

2010ean jaso eta kudeatutako kexen tramitazioaren xehetasunei dagokienez, aipatzekoa da 25 Foru Administrazioari eta 6 Tokiko Administrazioari buruzkoak direla, eta txosten honi ekin diogunean honako egoera honetan daudela:

GUZTIRA	Izapidetzen	Amaituta	Jarduera okerra	Jarduera okerrik ez	Gerora ez dira onartu
31	16	10	2	8	5

III. Araudi testuingurua eta soziala: Arartekoaren esku-hartzea adineko pertsonen eskubideen sustapenean

1. Adineko pertsonen parte-hartze soziala: zahartze aktiboa eta autonomia pertsonalaren sustapena

Herri-administrazioek gizarte-politikak lantzean adineko pertsonen kolektiboaren barruko dibertsitatea kontuan hartu behar dute, gizarte-politikak barne-hartzaileak izateko eta haien hartzaileen itzaropenei erantzuteko.

Zahartze aktiboa edo positiboaren kontzeptua garrantzia irabazten ari da. Kontzeptu horrek 65 urte bete ondoren ere herritarrek beren eskubideak aktiboki erabiltzea aldarrikatzen du.

Adineko pertsonen potentzial handia eta gizartean egin dezaketen ekarpen garrantzitsua mintzagai izan zuten [EHUren Udako Ikastaroetan](#) 2010ean, baita Innobasque erakundeak EAEko hiru hiriburuetan antolatu zuen *word-kafe* topaketa batean ere.

Ildo horretatik, aipatzekoa da Bizkaiko Foru Aldundiak [Bizkaian Zahartze Aktiboa Sustatzeko Ekintza Plana](#) onartu duela. Plan horren bidez, zahartze aktiboa sustatzen duten baldintzak sortu nahi dituzte honako hauen bidez: dauzkan onurak eta ongizate-bermeak ezagutzera emanez, estereotipo negatiboekin hautsiz, etengabeko prestakuntza eta aisi osasungarria sustatuz eta adineko pertsonen bizitzaren arlo guztietan parte hartzea bultzatuz.

Hiru lurralde historikoetan **adineko pertsonen parte-hartzeari** ematen zaion garrantzia ikusirik, adineko pertsonentzako foru kontseilu bat dago eta parte-hartze eta kontsulta organo gisa dihardu kolektibo horri eragiten dioten politika eta jardueren esparruan. Horrez gain, autonomia erkidego mailan, Gizarte Zerbitzuen Euskal Kontseiluaren barruan, adineko pertsonen batzorde iraunkor sektorial bat dago.

Gai hori interesgarria da ere [Europako Batzordearentzat](#); izan ere, 2011n Berrikuntzarako Elkartea Europarra (BEE) eratu nahi du [zahartze aktibo eta osasuntsuari](#) buruz. BEE Europar Batasunaren "Berrikuntzaren aldeko Batasuna" estrategiaren barruko ekimena da, zehazki, Europa 2020 proiektuaren ekimenetako bat da. BEEren helburua adineko pertsonen bizitza-kalitatea hobetzea da, bizitza aktibo eta autonomoa izan dezaten, baita gizarte eta osasun zerbitzuen iraunkortasuna eta eraginkortasunaren alde jardutea ere. Horretarako, berrikuntza teknologikoak gero eta gehiago erabiltzen direla kontuan hartuz, horien aplikazioan kontzentratuko da eta, besteak beste, alderdi hauetan ere bai: osasunaren sustapena; prebentzioa, diagnostikoa eta tratamendu goiztiarrak; gizarte eta osasun zerbitzuek koordinatuki lan egitea; laguntzarako teknologiak erabiliz, bizitza autonomoa sustatzea. Une honetan, 2011ko urtarrilaren bukaeran gaudela, Europako Batzordea erakunde publiko eta pribatuen iritzia biltzen ari da European biztanleria zahartzeak dakartzan erronkei aurre egin ahal izateko berrikuntza areagotu ahal izateko moduei buruz. Datozen 30 urteetan, 65 urte-tik gorako pertsonen kopurua European %40 areagotuko dela kalkulatu da. Horrek erronka handiak planteatzen ditu, baita aukerak ere, eta nahitaez bideratu behar dira.

Argi dago bizitza duina eta herritar aktibo gisakoa izateko ezinbestekoa dela, besteak beste, horretarako beharrezkoa den gaitasun ekonomikoa izatea, hau da, adineko pertsonak diru-sarrerara duinak izatea eta zamarik ez edukitzea. Kezkagarria da adineko pertsona askok –gurasoek– oraindik ere seme-alaba helduen arreta beren gain hartzen dutela haiek ez dutelako lanposturik aurkitzen edo hainbat arrazoiren ondorioz galdu dutelako eta krisi ekonomikoak larriagotu egin dituelako arrazoi horiek. Zentzu horretan, pertsona horietako asko familiaren babes ekonomiko bihurtu dira eta hori kaltegarria da beraientzat.

Autonomia pertsonala sustatzeko zerbitzuei dagokienez, honako ebazpen honek pixka bat gehiago zehaztu du zein motatakoak diren zerbitzu horiek: [Gizarte Politika eta Kontsumoaren Idazkaritza Nagusiaren 2010eko azaroaren 4ko Ebazpena](#), I. menpekotasun-maila onartua duten pertsonen kasuan beharrezkoak diren zerbitzuen babes-mailak eta prestazio ekonomikoen zenbatekoak zehazteko irizpideei buruzkoa. Beraz, xedatutakoaren arabera: *“autonomia pertsonala sustatzeko zerbitzuak dira, eta Autonomia Sustatzeko eta Menpekotasunari Erantzuteko Sistemaren Lurralde Kontseiluko Batzorde Ordezkariek ondorengo alderdi hauen edukia garatuko du:*

- *Gaikuntza eta terapia okupazionala.*
- *Arreta goiztiarra.*
- *Estimulazio kognitiboa.*
- *Autonomia funtzionala sustatu, mantendu eta berreskuratzea.*
- *Gaikuntza psikosoziala adimen-gaixotasunak edo ezgaitasun intelektuala duten pertsonentzat.*
- *Laguntza pertsonalak eta zaintza egoitza berezietan (babespeko etxebizitza).“*

Akordioak sustapen zerbitzuaren gutxieneko intentsitatea ezartzen du (ordutan), baita arreta goiztiarreko eta autonomia funtzionala sustatu, mantendu eta berreskuratzeke zerbitzuen ere batik bat.

2. Adineko pertsonen oinarrizko eskubideen babesarekin lotutako ohar batzuk

Adineko pertsonen oinarrizko eskubideen babesarekin lotuta, gero eta arreta handiagoa eskaintzen zaio **tratu txarren** egoerak prebenitu eta antzemateari; bereziki, tratu txar psikologikoei dagokienez, zailagoa baita antzematen. Zentzu horretan, beharrezkoa da esparru honetan politika publikoen jarduera areagotzea, eta, bereziki, gizarte eta osasun zerbitzuei dagokienez. Era berean, beharrezkoa da egoera horiek onartezintzat jotzeko kontzientziazioa bultzatzea, horrekin lotutako susmoren bat izan bezain laster, gizarte eta osasun zerbitzuei horren berri emateko. Duela gutxi plazaratu da adineko pertsonak tratu txarrak jasaten dituztela, eta, seguruenik, pertsona asko egongo dira egoera horretan, beren eskubideak urratuak direla, eta, sarritan, ez dira ezta konturatzen ere. Tratu txar psikologikoen kasuan, beharbada ez dira konturatzen, ez bata (adineko pertsona), ezta bestea ere (tratu txarrak ematen dituen, gehienetan haren senide eta zaindaria). Beste batzuetan, adineko pertsona horretaz konturatzen denean, zaila da bere egoeraz ohartzea, agian ez dakielako nola jo

edo nola eskatu laguntza, edo beharbada ez delako gaiari buruz hitz egitera ausartzen jasan litzakeen ondorioengatik eta zaindariarekiko duen menpekotasunengatik.

Kasu batean, bilobak bere amonaren inguruko kezka agertu zigun. Amona beste etxe batean bizi zen, beste senide batzuekin. Adierazi zigunaren arabera, amona horrek etxeko egoeraren inguruko pertzepzio negatiboa agertu zuen (tratu desegokiarekin lotutako elementuak aipatuz, ikuspuntu psikologikotik); baina, ez zuen nahi familiatik kanpo adierazi, bere senideak zalantzan jartzea esan nahi baitzuen. Egoera kontuan hartuz, gaiari heltzeko modu eta bideen berri eman zitzairen. Beste kexa batean, berriz, adineko pertsona bat bere bikotekidearen tratu txarrak jasaten ari zela salatu zen.

Abenduan [EAEn adinekoen aurkako tratu txarren prebalentziari buruzko azterlanaren emaitzen txosten](#) interesgarri bat aurkeztu zen. Eusko Jaurlaritzaren Enplegu eta Gizarte Gaietako Sailaren ekimenez egin da. Sakonean aztertutako kontuzko gai horren inguruko hurbilketa bat da.

Txostenak adierazten duenaren arabera, egoera horiek desagerrarazteko, honako alderdi hauetan lan egin behar da, besteak beste: gizartea kontzientziatzea, arloan esku hartzen duten profesionalen prestakuntza nahiz familia arloko zaindaria, egoera horiek prebenitzeko programa publikoak eta adineko pertsonekin lotutako esku-hartzea.

Arartekoak gai hau lehenago ere jorratu du; zehazki, 2009an lan hau argitaratu zuen: *“Adinekoen Eskubideak eta Tratu Desegokiaren Prebentzioa”*, giza eskubideei buruzko “Juan San Martín” bildumaren barruan. Lan hori ikerketa-beka baten emaitza da. Lan horretan jaso diren ondorioetan, ezkutaturik jarraitzen duen arazo horri aurre egiteko iradokizunak egin dira.

Gure ustez, daukagun informazioari esker, neurri publikoak har daitezke arazo larri horren inguruan. Oso komenigarria izango litzateke Eusko Jaurlaritzak adineko pertsonen kontrako tratu txarren aurka borrokatzeko plan bat lantzea, eta, bertan, adineko pertsonak edozein esparrutan jasan litzaketan tratu txarrak prebenitu, antzeman eta erantzun eta tratatzeko neurriak barne hartzea.

Azpimarratu egin nahi ditugu [Estatuko Fiskal Nagusiak](#) duela gutxi egin dituen adierazpenak adineko pertsonen kontrako indarkeria, gehiegikeria eta tratu txarrei buruzko liburu baten aurkezpenean³. Cándido Conde Pumpidok esan zuen adineko pertsonen kolektiboak lehenasunezko tokia izan behar duela Justiziaren jardunean. Kolektibo horrek gehiegikeria eta diskriminazioa jasateko aukera gehiago duela gailendu zuen, baita Justiziak pertsona horiek babesteko espezializazio handiagoa behar duela ere. Bestalde, 2008tik adineko pertsonen eskubideak babesteko Aretoko Fiskala dagoela gogorarazi zuen.

³ “Violencia, abuso y maltrato de personas mayores. Perspectiva jurídico-penal y procesal”.

Horrez gain, Eusko Jaurlaritzak [Euskal Autonomia Erkidegoko adinekoen aurkako tratu txarren prebalentziari buruzko azterlanaren emaitzen txosten](#) bat aurkeztu zuen, eta azpimarratzekoa da kolektibo hori gutxi gorabehera milioi bat pertsonak osatzen dutela. Lan horren konklusioetan, kolektiboaren heterogeneotasuna aipatzen da, hau da, funtsean bi talde bereizten direla: batetik, autonomoak izaten jarraitzen dutenak, eta, bestetik, bizitzako oinarrizko egitekoak gauzatzeko laguntza behar dutenak. Azken horiek %20 inguru dira, eta inflexio-puntua 80 urteko mugan dago, gutxi gorabehera. Lagun eta senideekiko harremanen balioa ere azpimarratzen da, baita "etxean zahartu" nahi dutela ere. Horretarako, baliabide sozialen laguntza ezinbestekoa da, esaterako, eguneko zentroak eta urruneko laguntza. Era berean, politika sozialak diseinatzean kontuan hartu behar dira, besteak beste, honako alderdi hauek: generoa, bakarrik dagoen, zein inguru geografikotan bizi den, osasuna eta aisialdirako eta denbora libererako eskaintza.

Interesgarria da aipatzea [NBEk 2006ko abenduaren 13an ezgaitasunak dauzkaten pertsonen eskubideei buruz onartu zuen Konbentzioa](#). Argi dago adinez zaharra izatea ezgaitasunak eragiten dituen arrazoi garrantzitsu bat dela, beti gertatzen ez bada ere. Egia da ere dibertsitate funtzional batzuek gizartean oztupo batzuk aurkitzen dituztela eta horien ondorioz, pertsona batzuek ezin dituztela oinarrizko eskubideak berdintasunez gozatu eta erabili, edo horretarako arazoak dauzkatela. Hori dela eta, konbentzioa ezintasunak dauzkaten adineko pertsonen ere aplika dakieke⁴. Konbentzioaren printzipio nagusia berdintasuna eta diskriminaziorik eza da. Zentzu horretan, bere helburua da ezgaitasunak dauzkaten pertsonen herritarrei onartzen zaizkien eskubideez berdintasunez gozatu eta erabili ahal izatea, ezgaitasunaren ondoriozko diskriminaziorik gabe, eta gizartean aktiboki parte hartzea sustatzea.

3. Adineko pertsonen menpekotasun egoerarako arreta

Ondoren, 2010ean EAEn Autonomia Pertsonala Sustatzeko eta Menpekotasun Egoeran dauden Pertsonen Arretarako [abenduaren 14ko 39/2006 Legearen](#) (APSL) ezarpenarekin lotuta egon diren nobedade nagusiak aipatuko ditugu:

3.1. Aurten, lege horretan jasotako prestazioen onuradun gisa sartu dira maila arineneko menpekotasun handia duten pertsonak (II. gradua, 1. maila).

3.2. [8/2010 Errege Lege Dekretuak, maiatzaren 20koak](#), defizit publikoa murrizteko ezohiko neurriak hartzeko denak, APSLk prestazioak eskuratzeko eskubidea gauzatzeko ezartzen zituen irizpideak aldatu ditu. 5. artikulua ezeztatu egin du menpekotasunagatik ordaintzen den prestazioaren atzeraeragina, eskabidea aurkeztu zen egunera artekoa zena eta lege ho-

⁴ EQUIPO PORTAL MAYORES 2010. "La [convención internacional de los derechos de las personas con discapacidad y su potencial aplicación a las personas mayores](#)" Madrid, Portal Mayores Txostenak, 105 zk..

rren lehenengo azken xedapeneko bigarren idatz-zatian aurrez ikusten zena. Erabakitzeke gehienezko epea sei hilabetekoa dela xedatzen du.

Hortaz, prestazioak eskuratzeko eskubidea onuradunak kasuan kasuko prestazioa jasotzeko eskubidea daukala onartzen duen erabakia hartzen denetik hasiko da sortzen, edo, bestela, dagokion prestazioa eskuratzera berariaz onartzen duen erabakiaren berri eman gabe sei hilabeteko epea bete den egunaren biharamunetik.

Hala eta guztiz ere, aipatutako Errege Lege Dekretuko hirugarren xedapen iragankorrean aurreikusten denaren arabera, Errege Lege Dekretua indarrean sartu baino lehen (2010eko maiatzaren 25a) menpekotasun-egoera onartzeko eskatu duten pertsonai, III. gradua edo II. gradua onartzen bazaie, *“APSLko Lehenengo azken xedapena aplikatuko zaie, eskaera aurkeztu zuten unean indarrean zegoen idazkeran.”*

3.3. [Bizkaiko Foru Aldundiaren 93/2010 Foru Dekretua, uztailaren 20koa](#), Bizkaiko Foru Aldundiaren abenduaren 1eko 162/2009 Foru Dekretua aldatzen duena ere aipatzekoa da. Haren bidez, Bizkaiko Foru Aldundiak menpekotasun egoera aitortzeko prozedura arautu zuen eta Foru Dekretu horrek, eskubidearen eraginkortasunari dagokionez, maiatzaren 20ko 8/2010 Errege Lege Dekretuaren bidez defizit publikoa murrizteko hartutako neurri berezia barne hartu zuen. Bizkaian, adibidez, eskabidea Bizkaiko Foru Aldundiaren erregistroan sartzten denetik menpekotasun-prestazioa balioesteko ebazpena egiteko gehienezko epea sei hilabetekoa izango dela ezartzen da; baita menpekotasuna eta prestazioak aintzatesteko prozedura berezia ezarri bada ere.

Arabako Foru Aldundiak, berriz, familian zaintza eskaintzeko arauketa aldatzen duen dekretua argitaratu dela aprobetxatuz, neurria barne hartu du. Dekretu hori beherago aipatuko dugu, 3.9 idatz-zatian, hain zuzen.

Gipuzkoako Foru Aldundiak, ordea, momentuz ez du aldaketa gauzatu.

3.4. Autonomia Sustatzeko eta Menpekotasunari Erantzuteko Sistemaren Lurralde Kontseiluak apirilaren 20ko 504/2007 Errege Dekretuan ezartzen den Menpekotasuna Baloratzeko Baremoa (MBB) aldatzeko erabakia hartu du. Erabaki hori hemen argitaratu zen: [2010eko ekainaren 29ko Ebazpena, Gizarte Politika eta Kontsumoaren Idazkaritza Nagusia-rena](#). Menpekotasuna Baloratzeko Baremoa aplikatuz lortutako emaitzak baloratu ondoren, hobekuntza batzuk sartu nahi ditu menpekotasun egoera objektiboki behar bezala aztertzeke eta gradu eta mailen sailkapena ongi egiteko. Aldaketa hori oraindik ez da errege dekretu bidez onetsi; akordioak berak aurreikusten du errege dekretua argitaratzen denetik hamabi hilabetera sartuko dela indarrean.

3.5. Legea pixkanaka ezartzen joateko egutegiaren arabera, 2011ko urtarriletik aurrera, I. graduko eta 2. m ilako menpekotasuna duten pertsonen eskubideak eraginkorrak izaten

hasiko dira. Hori dela eta, 2010aren bukaeran, I. graduako menpekotasuna onartuta duten pertsonen dagozkien zerbitzuen babes mailak eta prestazio ekonomikoen zenbatekoa zehazteko irizpideei buruzko erabakia hartu da. Erabaki hori hemen argitaratu zen: [2010eko azaroaren 4ko Ebazpena, Gizarte Politika eta Kontsumoaren Idazkaritza Nagusiarena](#). Talde horrentzat legean jasotako zerbitzu eta prestazio guztiak jasotzeko eskubidea onartzen du, egoitza-arreta eta laguntza pertsonalerako prestazio ekonomikoa izan ezik.

Erabakiak zerbitzura lotutako prestazio ekonomikoak eskuratzeko gutxieneko baldintzak ezartzen ditu eta familia barruan zaintza jasotzeko prestazio ekonomikoa eskuratzeko betekizun eta baldintzen arauketan zehaztasun gehiago sartzen du, APSLn aldarrikatutako ezohikotasun izaera emateko. Alderdi horri dagokionez, aipatzekoa da Lurralde Kontseiluaren Akordioa, honen bidez argitaratu zena: [2010eko otsailaren 4ko Ebazpena, Gizarte Politika eta Kontsumoaren Idazkaritza Nagusiarena](#), bigarren prestazio horren hobekuntzaren alde egitera zuzendua. Biek honako alderdi hauek jorratzen dituzte, besteak beste: zaindariaren egokitasuna bermatzeko baldintzak, zaintzen jarraitutasuna, etxebizitzaren irisgarritasun egokia eta zaintzen kalitatearen jarraipena.

3.6. Autonomia Sustatzeko eta Menpekotasunari Erantzuteko Sistemaren Lurralde Kontseiluaren beste erabaki aipagarri bat da menpekotasun egoera baloratzeko prozedura eta organoen arloan hartu duena. [Gizarte Politika eta Kontsumoaren Idazkaritza Nagusiaren 2010eko otsailaren 4ko Ebazpenean](#) erabaki hori argitaratu zen. Balorazio-organoen osaketaren inguruko irizpide komun batzuk jasotzen ditu, baita baremoa aplikatzen duten pertsona baloraziorikoei eskatu ahal zaizkien ezagutzen deskripzioa ere. Horrez gain, erabakiak prozedurarako oinarriko irizpide batzuk ere ezartzen ditu (deklaratutako menpekotasun graduak eta mailak baloratzeko berrikuspen epeak, osasunaren txostenaren ezaugarriak, balorazio prozesuetan kalitatea kudeatzeko sistemak ezartzea, etab.).

3.7. [Ekainaren 14ko 83/2010 Foru Dekretuaren](#) bidez, Bizkaiko Foru Aldundiak aldatu egin du [197/2008 Foru Dekretua, abenduaren 16koa](#), Inoren Laguntza Behar duten Pertsonak Ebaluatzeko Batzorde Teknikoa sortu eta arautzen duena. Haren edukia kontuan hartuz, aldaketa horrekin proposatzen den xedea arlo sozialean eratu diren informazio batzordeetako ordezkaritza eta parte-hartzearekin lotutako erantzukizunak behar bezala banatzea da.

3.8. Aurreko urteroko txostenetan Bizkaian zerbitzuarekin lotutako prestazioaren arauketa faltaren ondorio negatiboen berri eman genuen. Are gehiago, APSLn jasotzen ziren prestazio ekonomikoen artean, hiru lurralde historikoetan arautu gabe geratzen zen bakarra zen. Horren ondorioz, lehenago aipatu dugun bezala, espediente bat hasi eta tramitatu genuen ofizioz. Horrez gain, herritarrek kexa bat aurkeztu zuten xedapena onestea beharrezkoa dela adierazteko, baita omisioaren ondoriozko kalteak azpimarratzeko ere. Bukatzeko, aurtengo honakoa argitaratu da: [90/2010 Foru Dekretua, ekainaren 29koa](#), mendetasuna duten pertsonentzako Bizkaiko foru egoitzen zerbitzuari loturiko prestazio ekonomikoa arautzen duena.

Alabaina, dekretuak egoitzako arretaren ondoriozko gastuei aurre egiteko prestazioa soilik onartzen du, bai egonaldi iraunkorrean, bai aldi baterako daudenei dagokienez⁵, eta, ondorioz, eguneko zentroekin lotutakoak ez ditu barne hartzen.

Prestazio hori jasotzea bateraezina da beste bi prestazioetako edozein jasotzearekin eta *"menpekotasuna duten adineko pertsonentzako foru egoitza zerbitzua eskuratzea edo baliaezintasunak dauzkaten pertsonentzako foru egoitzen zerbitzu bateko zentroa lortzea ezinezkoa denean onartuko da (90/2010 Foru Dekretuaren 11. artikulua), baita kasuan kasuko pertsona Baliaezintasunak dauzkaten Pertsonentzako Zerbitzuan menpeko pertsonen arretarako zentro batean sartzeko itxaron zerrendan dagoenean ere."*

3.9. Arabako Foru Aldundiak familia barruan zaintza jasotzeko prestazio ekonomikoa arautzen duen dekretu bat onetsi du. [40/2010 Foru Dekretua](#) da, [abuztuaren 3ko Diputatuaren Kontseiluarena](#), urriaren 23ko 70/2007 Foru Dekretua balio gabetzen duena eta zenbait nobedade sartzan dituena, hala nola, berariaz salbuesten du prestazioa pertsona bat hil egiten denean Banakako Arreta Plana (BAP) egin baino lehen.

3.10. Bizkaiko Foru Aldundiak Zainduz programaren arauketa berria onetsi du ([144/2010 Foru Dekretua](#), [abenduarien 9koa](#)). Foru programa hori udalekin sinatutako lankidetzaren hitzarmenen bidez gauzatzen da. Programaren helburu nagusia 60 urtetik gorako pertsonak, menpekoak direnak eta beren etxean bizi direnak, zaintzen dituzten pertsonentzako arreta eta babesak eskaintzea da. Gure ustez, programa hau eraginkorra da eta menpekotasun egoeran dauden adineko pertsonen nahiz haien zaindarien bizitza-kalitatea hobetzen laguntzen du. Hala ere, araudia aldatu dela eta, zoritxarrez, ez da hedatu adingabeak diren eta menpekotasun egoeran dauden senideak dituzten familiak barne hartzeko.

3.11. Dirudienez, egokia da atal honetan aipatzea beste xedapen-multzo bat, nahiz eta ez dioten eragiten soilik menpekotasunaren babesari, zerbitzu sozialak oro har aipatzen direlako. Halere, zalantzarik gabe, eragina izango dute menpekotasun egoera dauden adineko pertsonen arretan, bai zerbitzu horien erabiltzaileen kasuan, bai onuradunen kasuan:

- [101/2010 Dekretua](#), [martxoaren 30ekoa](#), Gizarte Zerbitzuen Erakunde arteko Organoarena.
- [238/2010 Dekretua](#), [irailaren 14koa](#), Gizarte-zerbitzuetako Zerbitzu eta Zentroyen Goi Ikuskaritzarena.
- [28/2010 Dekretua](#), [uztailaren 15ekoa](#), Arabako Gizarte Zerbitzuen Lurralde Kontseilua eratzen duena eta [490/2010 Erabakia](#), [uztailaren 27ko Diputatuen Kontseiluarena](#), Gizarte Zerbitzuetarako Arabako Lurralde Kontseilukideak izendatzen dituena.

⁵ Zaindaria atsedendian edo oporraldian badago, urtero 30 egun naturalez gehienez ere; gainerako ustezkoetan urtero 3 hilabetez gehienez (edo lau hilabetez, aparteko kasuetan).

3.12. Arlo fiskalean, menpekotasun egoeran dauden pertsonen arretarako zerbitzuei Balio Erantsiaren gaineko Zergaren (BEZ) tasa murriztua aplikatzea onartu da; hau da, egoitzei, eguneko eta gaueko zentzuei, etxeko laguntzari eta telelaguntzari. Tasa murriztua aplikatzeko, zerbitzuak plaza itundueta eman behar dira edo administrazio-lehiaketan ondoriozko prezioen bidez. Hortaz, %4ko BEZa aplikatzen da, %7a beharrean. (6/2010 Errege Lege Dekretua, apirilaren 9koa, ekonomia eta enplegua suspertzeko neurriei buruzkoa. 16. artikulua, Balio Erantsiaren gaineko Zergari buruzko abenduaren 28ko 37/1002 Legeko 91.bi.2 artikulua aldatzen duena). Aldaketa hori hiru lurralde historikoetan BEZa arautzen duten foru arauetan jaso da.

147/2010 Dekretuak, maiatzaren 25ekoak, Diru-sarrerak Bermatzeko Errentari buruzkoak, bereziki hartu ditu kontuan menpekotasun egoeran dauden pertsonak, eta gehienak adinekoak dira. 39/2006 Legearen ondoriozko prestazioak diru-sarrerak bermatzeko errenta lortzeko diru-sarreraren kalkulatik baztertu ditu (21.1.b artikulua). Horrela, familia barruko zaintzarako prestazioa eta laguntzaile pertsonalarentzako prestazioa ez dira kontuan hartuko DBE eskatzen duen pertsonaren diru-sarrerak kalkulatzeko. Agindu berak kalkulu horretatik beste prestazio batzuk baztertu ditu eta, sarritan, prestazio horiek adineko pertsonekin lotuta egoten dira, adibidez: laguntza teknikoengatik jasotzen dituztenak, etxebizitza eskuratu edo berritzeko direnak eta hirugarren pertsonen laguntzaren ondoriozko diru-laguntza.

4. Adineko pertsonentzako arreta sozio-sanitarioa

Jakina denez, arreta soziosanitarioa honakoa da: osasun arazo larriak edo muga funtzionalak eta/edo gizartetik baztertuak izateko arriskuarekin lotutako arazoak direla eta, aldi berean osasun eta gizarte arreta koordinatua eta egonkorra behar duten pertsonen zuzendutako arreta jarraitua.

Esparru horretan arreta jasotzeko aukera gehiago dituzten kolektiboetako bat adineko pertsonak dira, menpekotasun egoeran egon daitezkeelako, gaixotasun somatiko kronikoak edota baliaezintzaileak jasan ditzaketelako, ospitalean alta jaso ostean ere, eriondo egon daitezke edo beren burua zaintzeko behar besteko autonomia gabe, edo gaixotasun terminalak izan ditzakete.

Eusko Jaurlaritzaren [Osasun eta Kontsumo Sailak](#) EAEn arreta soziosanitarioaren zuzentzarauak lantzeko Marko Agiriaren (2010eko abendua) azken zirriborroa ezagutzera eman du. Administrazio guztien adostasuna bateratzeko helburua duen tresna bat da. Hori dela eta, EUDelen ekarpenak jaso ditu, baita foru aldundienak ere. Behin betiko onetsi ondoren, ardatz bat eta gida bat eratuko dira gure komunitatearen esparru soziosanitarioan politika publikoak zehazteko.

Dokumentu horrek hainbat gai jorratzen ditu, adibidez, egungo arreta eta koordinazio soziosanitarioaren eredia, arreta hori jaso dezaketen pertsonak, EAEn herritarren behar soziosanitarioei erantzuteko dauden zentroak eta zerbitzuak, egiturak, organoak eta koordinazio protokoloak eta finantzaketa.

Adineko pertsoneri dagokienez, agiriak ohar batzuk egiten ditu eta, besteak beste, ondoren laburbiltzen ditugun hauek:

- Laguntza-mailen arteko koordinazioa beharrezkoa da arreta jarraitua bermatzeko, egonaldi ertaineko ospitaleak eta baliabide soziosanitarioak eta sozialak modu programatuan erabiltzea ahalbidetzen du, akutuen ospitaleetan diru-sarrera desegokiak ekiditen laguntzen du eta ospitaleko larrialdi-zerbitzuen kontsulten kopurua murrizten du.
- Gipuzkoan gaixoen balorazioa egiteko erabiltzen den galdetegia oso erabilgarria da patologia kronikoak dauzkaten menpeko adinezko pertsonen beharrak baloratzeko, bai etxeakoak, bai laguntza sanitarioa soziosanitarioa lotzearekin lotutakoak.
- Diziplina arteko ekipo soziosanitario komunitarioen garapen zailtasunak, etxeko laguntza-zerbitzu publikoen mugak eta tarteko egituren garapen eskasak zaildu egiten dute pertsona horiek beren etxean geratu ahal izatea, eta ekidin daitezkeen ospitaleratzeak eragiten dituzten ahultasun egoerak eragiten dituzte.
- Patologia kronikoa duen adineko menpeko pertsonarentzako arreta ez da homogeneoa hiru lurraldeetan.
- Hiru lurralde historikoen artean desberdintasunak daude APSLn aipatzen diren baliabide sozialak eta zerbitzuak eskuratzeko baldintzei dagokienez.
- Menpekotasuna baloratzeko aurkeztu behar den informazio medikoa zama berezia eragiten ari da eskaera-egileen artean nahiz gizarte langileen eta medikuen artea; beharrezkotzat jotzen da gizarte eta osasun zerbitzuen artean telematikoki informazioa trukatzeko ahalbidetzen duen prozesu bat diseinatzea.
- Laguntza-mailen arteko koordinazioa Gipuzkoan onarpen zentralizatuko zerbitzuaren bidez egiten da eta, gainera, pertsonak beren beharretarako egokiena den laguntza mailan kokatzea ahalbidetzen duen tresna bat erabiltzen du. Metodologia hori ez da gainerako lurralde historikoetan erabiltzen.
- Erabiltzaileak bi sistemen artean behar bezala igarotzea ahalbidetzen duten zirkuituak sortu eta malgutzea beharrezkoa dela ikusi da.
- Adineko pertsonen egoitzetan arreta sanitarioa finantzatzeko moduluak desberdinak dira hiru lurralde historikoetan.

Bukatzeko, aurren, Sanitate eta Kontsumo sailburuak berretsi egin du Eusko Jaurlaritzak Nazioarteko zientzia ezagutza eta ikerketa zentro bat sortuko duela menpeko pertsonentzat eta baliabide zientzian dauzkatenentzat [Euzko Abertzaleak-Nacionalistas Vasco legebiltzar taldeak "arreta soziosanitariorako zentroari" buruz egindako galderari erantzuna (09/10/05/03/1392-7839) eta Euzko Abertzaleak-Nacionalistas Vasco legebiltzar taldeak "atentzio soziosanitariorako zentroaren inguruan" egindako galderari erantzuna. (09/10/05/03/1084-6295)]

Dioenez, ikerketa biomedikoko, arreta sozialeko eta gaixotasun neuro-degeneratiboak dauzkaten eta menpekotasun egoeran dauden pertsonen zaintza eta tratamendu berriak garatzeko zentro hori ezagutza polo bat izango da, eta haien bizitza-maila hobetzeko metodoen ikerketan ere arituko da. Sailburuak adierazi duenaren arabera, sailarteko ekimen bat da eta enpresen zerbitzura jarri nahi ditu EAEko unibertsitate- eta ikerketa-zentroak modu

osasuntsuan zahartzera, gaixoaren autonomia lortzera, menpekotasunaren arretara eta arreta soziosanitariora bideratutako zerbitzuak eta produktuak garatzeko, erakundeentzat balorea sortzeko eta Euskadiko enpresa-sarea balioesteko.

Datorren urtean proiektuaren jarraipena egingo dugu.

Funtsezkoa da esparru soziosanitarioa garatzea eta herritarrengan positiboki eragiten duten eta, maila handi batean, adineko pertsonak ukitzen dituzten neurriak martxan jartzeko. Aipatzekoak dira ekimen sanitario batzuk, honakoak, adibidez:

- Medikazioaren erabilpena optimizatzeko programa, Eusko Jaurlaritzaren Osasun Sailak eta EAEko farmazia-elkargo profesionalek sinatu duten hitzarmen baten bidez martxan jarri dena. Programa beren etxean bizi diren pertsona polimedikatuei zuzenduta dago. Farmaziak, medikuaren oharrak jarraituz, aldizka banakako medikazioa prestatzen du eta pilula-kutxetan medikazioa dosika banatuta prestatzen zaie. Horrek pertsona horientzako laguntza eragiten du, baita erabilera egokirako berme handiagoa ere.
- Informazioaren eta komunikazioaren teknologiak (IKT) beren etxean bizi diren adineko pertsonen arloan aplikatzeko ikerketa.
- Lehenengo laguntzako medikuen prestakuntza espezifiko etxean bizi diren adineko pertsona kronikoak zaintzeko. Kontrol mediko hobea ahalbidetzen du eta ospitaleratzeak ekiditen ditu.

Era berean, beste ekimen sozial batzuk ere garrantzitsuak dira, adineko pertsonen inguruko pertzepzio soziala eta begirunea bultzatzen baitituzte, adibidez, belaunaldien arteko harremanak. Zentzu horretan, aipatzekoa da Gasteizko Udalak “Hiri Hezitzalea” programa dauka, eta bertan, eskola-ikasleei zuzendutako hainbat jarduera daude, eta horietako batzuk adineko pertsonen ematen dituzte.

5. Gizarte-zerbitzuak: egoitza-arreta eta arreta komunitarioa

Bi kexa jaso ditugu adineko pertsonen egoitza pribatu batean eman zaien arretarekin lotuta. Bi kasuak desberdinak dira, baina senide bat izan da kexa aurkeztu duena kasu bietan. Bertan, emandako arretarekiko desadostasuna agertzen zuten, eta azpimarratzekoa da **arlotu medikoei** eragiten zela. Era berean, Arabako foru aldundian ere erreklamazio bana aurkeztu zuten. Horietako batean, foru ikuskaritzako langileria zentrorra joan zen gertatutakoaren xehetasunak jakiteko eta ikerketa bati ekin zitzaion. Ikerketa burutu ondoren, aldundiak ez zuen aurkitu administrazio-jokabide desegokirik iradokitzen zuen elementurik, eta, ondorioz, zehapen espedientea hasi zuen. Hala ere, aldundiak adierazi zigun zentroan ikuskapen-bisitak egiten jarraituko zuela laguntzaren kalitatea hobetzeko. Bestalde, aldundiak interesduna beste zentro batera lekualdatzeko eskaera hartu zuen eta zentro publiko batean plaza bat esleitu zion, eta interesduna pozik geratu zen. Aurkeztutako beste kasuan, ordea, foru aldundiak espedientea artxibatu egin zuen aurreko arrazoi berberaren ondorioz. Hala ere, erreklamazio-gileak aurkeztu zituen elementu batzuk, gure ustez, argitu egin behar ziren.

Hori dela eta, aldundiari dokumentazioa eskatu genion, gertatutakoa baloratu eta ulertu ahal izateko. Gaia aztertu ondoren, alderdi batzuen inguruko azalpen batzuk eskatu genituen, eta, une honetan, espedientea tramitatzen ari dira.

Horrez gain, jaso dugun kexa batean, interesdunak [Bizkaiko Foru Aldundiak](#) adineko menpeko pertsonentzako egoitza baten plazagatik ezarri duen **prezioaren inguruko desadostasuna** agertzen zuen. Erreklamaziogilearen ustez, prezioa gehiegizkoa zen. Espedientearen tramitazioa bertan behera utzi zen arren, erreklamaziogileak atzera egin zuelako, gestio batzuk egin ziren eta kasuaren hasierako analisisa ere bai, baina ez zen inolako irregulartasun legalen susmorik aurkitu. Dena den, kasu hau abiapuntu gisa har dezakegu EAEko hiru aldundiek adineko pertsonentzako egoitzetako plazetarako ezartzen dituzten prezio publikoen artean dauden desberdintasunak aipatzeko. Nahitaezkoa da, erabat, Autonomia Erkidegoan prezio horiek homogeneousizatzeko akordioa lortzea, edo, gutxienez, egungo desberdintasunak murriztea. Eusko Jaurlaritzak gizarte zerbitzuen erabiltzaileen ekarpen ekonomikoa (baterako ordainketa) arautzeko onartu behar duen dekretuak nahitaez heldu beharko dio gai horri, euskal gizarte zerbitzuen sistemari koherentzia eta batasuna emateko, Gizarte Zerbitzuen Legeak aldarrikatzen duen bezala.

Lege hori **ekimen pribatuarekin itunak** egiteari buruzkoa ere bada. Zentzu horretan, azpimarratzekoa da Bizkaiko Foru Aldundiak lurralde horretako egoitza pribatuarekin sinatu dituen itunen kopurua (90 erakunderekin) adineko menpeko pertsonen egoitza zerbitzu forala eskaintzeko.

Eguneko zentro batera joateko **garraibide egokitua erabiltzearekin** lotutako kexa bat jaso dugu. Garraioaren ordutegia aldatu zioten pertsona batek aurkeztu zuen kexa. Ordutegi berria zela eta, garraibidea goizago igarotzen zen eta zentroko arreta aldia ordubete murrizten zuen. Familiak beste ibilbide bat egiten zuen ibilgailu bat proposatu zuen, baldin eta posible bazen eta plazak libre bazeuden, baina ez zen proposamena onartu. Gaia aldundian planteatu genuen eta erantzunaren zain gaude.

Horrez gain, menpeko gisa kalifikatuta ez zegoen adineko pertsona bat udal egoitza batera sartzearekin lotutako beste espediente bat ere izapidetu dugu. [Donostiako Udalar](#)i egoitza ez den beste bizileku bat eskatu zion pertsona bat zen. Udalak bizileku komunitarioak eta tutoretzapeko apartamentuak dauzka adineko pertsonentzat, baina araudiak ez du hautatzeko aukerarik ematen. Hori dela eta, edozein zerbitzutan plaza libreak geratzen direnean, eman egiten dira itxaron zerrrendaren ordenaren arabera. Kasu honetan, bizileku mota jakin bat aukeratu zuen. Gaia aztertu ondoren, ez zen lege-esparruko irregulartasunik antzeman.

6. Arartekoaren esku-hartzea adineko pertsonen zentroetan eta etxez etxeko laguntza-zerbitzuan sortutako gatazken ondorioz

Aurreko urteetan adineko pertsonentzako egoitza batzuetan lan-arloan zeuden gatazka batzuen berri eman izan dugu. Egoitzak pribatuak ziren baina kudeaketa pribatukoak. Funtsean, bi egoitza buruz ari gara: Aldakonea, Donostian eta Ariznavarra, Gasteizen. Bi

zentroetan, langileek laneko baldintzak hobetzea aldarrikatzeko greba egin dute, eta, ondorioz, Eusko Jaurlaritzaren [Enplegu eta Gizarte Gaietako Sailak](#) grebaren ordutegian mantendu behar diren gutxieneko edo oinarritzko zerbitzuak zein diren zehazten du.

Egoera horiek oso korapilatsuak dira. Batetik, gatazka langileen eta laneko kontratua egin dien enpresaren arteko gatazka bat delako. Bestetik, gatazka, pribatua den arren, zentro publiko batean gertatu delako eta zuzenean eragiten dielako menpeko adineko pertsoneri eta ezinbestekoa delako pertsona horiek behar bezala zainduta daudela ziurtatzea. Pertsona horiek ez dute zerikusirik gatazkaren jatorriarekin eta ezin dute konpontzen lagundu, baina zuzenean pairatzen dituzte grebaren ondorio negatiboak. Pertsona horien ahultasun egoera, bizitzako ekintzarik oinarritzkoenak egiteko eta bizirauteko ere laguntza behar duteenez, erakunde guztiek ahalegin berezia egin behar dute gatazkek egoitzetako pertsonengan ahalik eta eragin txikiena izan dezan eta arreta duina eta egokia jasotzen jarrai dezaten. Hori dela eta, Eusko Jaurlaritzak gutxieneko zerbitzuak ezartzen ditu, foru aldundiek kontrolerako ikuskapenak egiten dituzte eta Arartekoaren erakundeak esku hartzen du.

Aldakoneako egoitzari dagokionez, Arartekoak [2010eko otsailaren 9an Ebazpen](#) bat onetsi zuen. Horren bidez, amaiera ematen zaio Arartekoak Donostiako "Aldakonea" adineko pertsonentzako egoitzaren grebarekin lotuta gauzatu duen esku-hartzeari. Ebazpen horretan, aurrekariak zehaztu ondoren, ohar batzuk egiten dira, eta, besteak beste, gizarte zerbitzuetako lan-arloko gatazkei buruzko araudia eta esparru horretako jurisprudentzia aztertzen dira. Ohar horiek baliozkoak dira antzeko beste zentro baten kasurako, Ariznavarrako egoitzarako, adibidez. Honako hauek dira:

- a) Greba konstituzio-eskubide bat da ([Espainiako Konstituzioko](#) 28.2 art. –aurrerantzean EK–). Hala ere, beste eskubide batzuekin gertatzen den bezala, eskubide hori erabiltzeko mugak daude, eta, kasu honetan, grebaren zuzeneko eragina jasaten dutenek –adineko pertsonek– behar bezalako laguntza jasotzen duten eskubideagatik daude mugatuta; haien egoera kontuan hartu behar da. Hori guztia, lotuta dago haien osasun-eskubidearekin eta oinarritzko edo funtsezko arreta jasotzeko eskubidearekin. Hortaz, greba horretan, babestu beharreko bi eskubide kontrajarri ditugu: osasun-eskubidea eta egoitzen erabiltzaileek arreta jasotzeko duten eskubidea, baita langileen greba-eskubidea ere. Horrenbestez, bi eskubideen arteko oreka bilatu behar da.

Gogoan izan behar dugu adineko pertsonak direla alderik ahulena, sentikorrena eta zaugarriena, eta, hala eta guztiz ere, haiek direla grebaren ondorioak zuzenean pairatzen dituztenak, beren etxean edo bizilekuan gertatzen baita.

Ez dugu greba-eskubidea arautzen duen lege organikorik. Konstituzio Auzitegiak behin baino gehiagotan azpimarratu du lege hori prestatu beharko litzatekeela. Bitartean, [martxoaren 4ko 17/1977 Errege Lege Dekretua](#) aplikatzen jarraitzen da, alegia, gutxieneko zerbitzuak ezartzeko oinarri gisa hartzen dena. Konstituzio Auzitegiak epai bat baino gehiago eman du zerbitzu horiei eta dagozkien irizpideei buruz (bat aipatzearen, [KAE 183/2006, ekainaren 19koa](#)). Bertan, honakoa adierazten da:

- Greba egiten zen zerbitzuan grebaren eragina ezinbestean jasan behar da eta eragozpenak onartu egin behar dira.
- Gutxieneko zerbitzuek zerbitzuaren gutxieneko estaldura bermatu behar dute, baina ez da beharrezkoa izango ohiko errendimendu-maila lortzea, ezta normaltasunez funtzionatzea ziurtatzea ere. Horrela balitz, greba-eskubidea urratuko litzateke.
- Grebalariek egiten dituzten sakrifizioen eta zerbitzuaren erabiltzaileek pairatzen dituzten kalteen arteko proportzioak arrazoizkoa izan behar du.
- Langileek beren interesak grebaren bidez defendatzeko duten eskubideak atzera egiten du grebalariek pairatzen dutena baino kalte handiagoa eragiten denean edo eragin daitekeenean. *“Herritarrek funtsezko prestazio horiek eskuratzeko duten eskubideak lehentasuna dauka greba-eskubidearen gainetik.”*

Auzitegi Gorenak ere irizpena eman du gai honen inguruan, eta, urriaren 22ko 6794/2007 epaian, aurrekoaz gain, honakoa adierazten du:

- Greba-eskubideak konstituzioak babesten dituen beste eskubide batzuetara moldatu behar du.
 - Gutxieneko zerbitzuak honako alderdi hauek kontuan hartuz ezarri behar dira: hedapena (lurralde-mailan eta langileriarri dagokionez), aurreikusten den iraupena, zerbitzuaren behar espezifikoak, babestutako ondasunak nolakoak diren, etab.
- b) Laneko gatazka negoziazio kolektiboaren bidez ebatzi behar da. Hitzarmen kolektiboak langileen ordezkariak eta enpresaburuak adostutako akordioa dira, beren autonomiaren arabera (EK 37. art. eta [Langileen Estatutuaren](#) 82.1 art.). Autonomia horren ondorioz, kanpoko eragileek, gatazkako aldeekin lotuta ez daudenek, ezin dute esku hartu ez baldin badaukate bi aldeen oniritzia, aparteko kasuetan izan ezik.
- c) Eusko Jaurilaritzak, zentro horretako gutxieneko zerbitzuak zehazterakoan, egoitzako pertsonen ahultasun eta menpekotasun egoera kontuan hartzen du. Horretarako, kontuan hartu beharko litzateke, halaber, menpekotasun maila handiko pertsonen kopurua zein den, baita grebaren iraupena ere. Era berean, gure ustez, zentro horietako grebek ospitaleetako grebek jasotzen duten tratua jaso beharko lukete gutxienez.
- d) Foru aldundiak, egoitza-zerbitzuaren titular gisa:
- Egoitzetako pertsonak ahalik eta arretarik onena jasotzea ziurtatu behar dute, baita gatazkak ahalik eta eragin txikiena izatea, oinarrizko arreta eskaintzea eta eskubide guztiak errespetatzea bermatzea ere.
 - Hori guztia ahalik eta zorrotzen betetzen dela ziurtatu behar du eta baldintzak betetzea exijitu behar du.
 - Aldeek elkarrekin hitz egitea bultzatu behar du, espirtu konstruktiboarekin eta akordioa lortzera bideratuta hitz egitea, hain zuzen.
 - Ituna lortzeko exijitzen diren baldintzek behar bezalako arreta lortzeko lagun-garriak izan behar dute, baita zerbitzuan eragin negatiboa izan lezaketen

elementuak ahal beste murriztu ere. Langileriaren arloko kalitateari buruz ari gara. Kontratistak hori kontuan hartu behar du langileria kontratatzen duenean, Sektore Publikoko Kontratuen Legeko 102.1. artikularen arabera eta Gizarte Zerbitzuen Legeko 72. artikuluan aipatzen diren klausula sozialei jarraiki.

Eusko Jaurlaritzak [Gizarte Zerbitzuen Legea](#) garatu behar du, eta, testuinguruko honetan:

- Zerbitzuen kudeaketa kontratatzeari edo zeharkako kudeaketari dagokionez (71. ar. eta hurrengoak), ekintza-neurri positiboak eta laneko baldintzak hobetzera bideratutakoak kontuan hartu beharko lirateke (65.2.k.).
- Lehenbailehen sortzea, Gizarte Gaietako Euskal Kontseiluaren barruan, "gizarte zerbitzuen esparruan enpleguaren kalitatera eta informazioa eta prestakuntza hobetzera bideratutako sektore-kontseilua" (48.4. art.).
- Gizarte zerbitzuen zentro eta zerbitzuei exijitzen zaizkien baldintza materialak eta funtzionalak eta langileriarekin lotutakoak arautzen dituen (laugarren xedapen gehigarria), eta, bereziki, egoitza zerbitzuen kasuan. Horrek 41/1998 Dekretuaren barruko esku-hartzea eragiten du, eta gaingitu egin da.

Funtsezkoa da eredu sozial iraunkorrari buruz hausnartzen jarraitzea, eta, zehazki, adineko pertsonentzako egoitzen kudeaketa-ereduei buruz. Horren harira, honako alderdi hauei heldu behar zaie: zerbitzuen kudeaketa, baterako ordainketa, zerbitzu horietan lan egiten duten pertsonen lan-baldintzak, gatazkak prebenitzeko neurriak, etab.

Ebazpenaren bukaeran, aldundiei zerbitzuaren titular eta azken erantzule gisa dauzkaten betebeharrak gogorarazten dizkie, hau da, egoitzan dauden pertsonen behar bezalako arreta eskaintzea bermatu beharko dute eta gatazkak haiengan duen eragina murriztu behar dute; horrez gain, elkarrizketa bultzatu behar du gatazka konpontzea lortzeko eta egoitza-zerbitzu publikoen kudeaketaren kontratazio-baldintzetan irizpide eta baldintza sozial jakin batzuk barne hartu behar dituzte.

Ohar horiek baliozkoak dira kudeaketa pribatua duen beste edozein egoitza publikotako grebetarako.

Aldakoenako greba eragin zuen arrazoia da Gipuzkoan ez zela sinatu adineko pertsonen egoitzetako langileen hitzarmena 2009-2012 aldirako. 2010eko azaroaren 4an patronala eta sindikatu-ordezkariek batzuen artean akordioa lortu zen negoziazio-mahaian. Sindikatuen ordezkariek, ordea, gutxiengoa ziren, eta, ondorioz, akordioa eragin mugatua duen hitzarmen bat da (sinatu dutenek eta ordezkatutako pertsonak barne hartzen ditu) edo estatutuz kanpoko ituna da. Hori dela eta, Aldakonean grebak bere horretan jarraitu zuen. Hala ere, dirudienez, Itun horrek banakako atxikipen ugari izan ditu, hau da, horren eragina jasaten duten pertsona askok sinatu dute eta, horri esker, Aldakoneako greba abenduaren 29an bukatu zen. Akordioa Gipuzkoan egoitzetan, zentro soziosanitarioetan eta tutoretzapeko etxebizitzetan nahiz eguneko zentroetan adineko pertsonen arreta eskaintzearen arloan diharduten enpresek kontratatutako pertsonen aplikatzen zaie. Salbuetsita geratzen dira zuzenean Administrazio publikoaren menpe daudenak. Akordioak, besteak beste, enpleguaren

egonkortasunari (enpresen langileen %85ek kontratu mugagabea izan behar du), gatazken ebazpenari (PRECOren artekaritza, Laneko Harremanen Kontseilua) eta zentro publikoetan enpresa aldatzen denean langileria subrogatzeari buruzko neurriak barne hartzen ditu.

Ariznavarrako egoitzaren kasuari dagokionez, aurten bisitak egiten jarraitu dugu egoitzako pertsonak, langileria greban egon arren, jasotzen duten arreta nolakoa den ikusteko. Gure ustez, ematen zaien arreta egokia da. Hala ere, nabaria da egoitzan dauden pertsonak nekatuta eta gogaitua daudela grebaren iraupenagatik. Bestalde, egoitzan gero eta pertsona gutxiago daude; izan ere, Arabako Aldundiak zentro horretan ez du pertsona gehiago sartzen jarraitu. Hortaz, urriaren 18an, azkeneko bisita egin genuenean, egoitzaren okupazioa ez zen %60ra heltzen (%59,29) eta eguneko zentroarena %20koa zen soilik. Langileria, ordea, berbera zen, baita ezarritako gutxieneko zerbitzuak ere. Hori dela eta, langileria eta egoitzako pertsonen ratioa altua izan da.

Urtearen bukaera aldera (2010eko abenduaren 16an), Ariznavarrako greba bukatu egin da enpresak eta sindikatuen akordioa edo ituna lortu dutelako. Haren indarraldia 2008ko urtarrilaren 1etik 2010eko abenduaren 31ra artekoa da eta, nagusiki, soldatekin dago lotuta.

Gasteizko San Prudentzio egoitzarekin lotutako kexa bat ere aurkeztu digute, bi solairu hutsik zeudelako. Kexa aurkeztu duen auzokide-elkartearen ustez, solairu horiek egokituz gero, foru aldundiaren egoitzen itxaron zerrenda asko arinduko litzateke. Zerrenda hori menpekotasun egoera dauden pertsonak soilik osatzen dute.

Egoitzaren titularrak [Gasteizko Udala](#) eta [Arabako Foru Aldundia](#) dira, plaza itunduak dauzka menpekotasun egoeran dauden pertsonentzat eta haien zaintza dagokio. Hala ere, antza denez, arazoa da, oro har, solairu horretako plazak ezin direla itundu adineko pertsonentzako egoitza-zerbitzu sozialei buruzko [martxoaren 10eko 41/1998 Dekretura](#) egokitu arte. Horrenbestez, udal eraikin horretan obra ugari egin behar dira, eta, zati batean, –zati horretan– foru-erabilerakoa izango litzateke hitzarmen bidez. Nolanahi ere, bi erakundeetara jo dugu (Gasteizko Udalera nahiz Arabako Foru Aldundira) eta informazioaren zain gaude.

Gizarte zerbitzuen eredu iraunkorrari buruz hausnartu behar dela eta, Gipuzkoako Aldundiak agiri bat argitaratu du [Gipuzkoako gizarte zerbitzuen etorkizunerako ereduari buruz](#). Agiri hori hainbat erakundek egindako hausnarketa luze eta sakon baten emaitza da. Proposatzen den ereduaren arabera, gizarte zerbitzuak etorkizunerako inbertsioa dira eta osasuna edo hezkuntzaren antzeko gastu-itzulera duen jarduera-sektore bat dira. Agiriak eredu osatzen duten elementuak aipatzen ditu (pertsonan kontzentratutako ikuspegi komunitarioa, Administrazioaren rola, antolakuntza, finantzaketa eta gizarte zibilaren erantzunkidetasuna) eta 2020rako ezarritako helburua erdiesteko ekintzen ibilbidea deskribatzen du.

IV. Beste kexa espediente batzuen analisisia

IV.1. Bizkaiko Foru Aldundiak erakunde honen proposamena onartu du, hau da, adineko pertsona batek prestazio ekonomikoa eskuratu ahal izatea familia barruan zaintza jasotzeko.

Pertsona hori, jaioberritan, familia batean hartu zuten, baina adopzioa ez zen formalizatu. Bizitza osoa etxe berean igaro du, pertsona bereberekin, eta harentzat bere familia dira. Nagusi bihurtu da eta etxean ematen dioten zaintza eta arreta behar ditu. Hori dela eta, prestazioa eskatu zuen, baina ukatu egin zioten, menpeko pertsonak eta zaindaria ez zutelako laugarren mailara arteko ahaidetasunik. Arartekoa kasu honetan erantzun positiboaren alde agertu zen; izan ere, haien arteko harremana familiarenaren parekoa da. Bizkaiko aldundiak, kasu berezia dela ulertu du eta Instrukzio bat atera du honen antzeko kasuetan ahaidetasun-baldintzatik salbuesteko.

IV.2. Prestazio horri dagokionez, Arabako aldundiak, Arartekoaren proposamenari jarraiki, familia barruko zaintzarako prestazioan egiten zuen murrizketa (%25ekoa) ezeztatu du. Etxe berean pertsona bat baino gehiago hartzen zenean aplikatzen zen ([urriaren 23ko 70/2007 Foru Dekretuko 9.2. artikulua](#)). Zenbait kasutan planteatu digute arauarekiko desadostasuna. Murrizketa horren eraginak aztertzean, zaindariak sarritan pertsona horiei arreta eskaintzeko zituzten zailtasunak ikusi genituen, baita murrizketak familiaren ekonomian zuen eragina ere. Planteatutako kasuan adingabeei eta gazteei buruzkoak ziren, baina murrizketa oro har aplikatzen da eta, ondorioz, adindunen kasuan ere aplikatzen da, eta horiek dira, hain zuzen ere, menpekoen gehiengoa. Ofiziozko esku-hartze batean, Arartekoak horren inguruko ohar batzuk helarazi zizkion aldundiari. Aldundiaren jarrera ulerkorra izan zen eta murrizketa kendu egin zuen herritarrei familiaren barruan zaintza eskaintzeagatiko prestazioaren arloan onetsi zen araudi berri batean ([40/2010 Foru Dekretua, abuztuaren 3koa](#)), aurrekoa ordezkatzen duena.

IV.3. Etxez etxeko laguntza zerbitzuarekin lotutako beste kasu bat planteatu ziguten. Kasu horretan, pertsona bat bere seme batekin bizi zen. Azken horrek zerbitzua eskatu zuen etxeko lanak egiteko. Hala ere, gizarte zerbitzuek kasuari heldu ziotenean, adineko pertsonarentzako arreta pertsonala eskaini zuten, eguneko zentroko zerbitzuarekin batera. Se-meak erantzunarekiko desadostasuna agertu zuen. Gaia aztertu ondoren, eta udal ordenantza ikusirik, ez genuen inolako irregulartasunik antzeman, eskaera egilea bakarrik bizi ez denean etxea garbitzeko lanak salbuesten baitzituen, eta arreta eskaintzea onesten zen.

IV.4. Zenbait kexatan oinarrituz, Arabako Foru Aldundiaren etxez etxeko laguntza zerbitzuaren (ELZ) esleipenean, justifikatu gabeko atzerapena antzeman dugu. Aldundiari gaiaren berri eman ondoren, kexa horiek ebatzi egin dira azkenean interesdunei laguntza zerbitzua esleitu zaielako.

Arabako Foru Aldundiaren telelaguntza zerbitzuaren esleipeneko atzerapena salatzen zuten pertsonen kexek, ordea, ez dute emaitza bera lortu. Espediente horietan, menpeko adineko pertsonaren balorazioa honakoa zen: 1. gradua, 2. maila, edo 1. gradua, 1. maila. APSLn horrela baloratutako pertsonentzako aurreikusten diren zerbitzuak eta prestazioak jasotzeko eskubidea 2011ko urtarrilaren 1eraino edo 2013raino, hurrenez hurren, indarrean sartzen ez zen arren, gure uste, interesdunek 80 urte baino gehiago zutela eta, eta kontuan hartuz

haien osasun egoera ahula dela, haien eskaerari Araban ezarritako babes-maila osagarriaren arabera erantzun zitekeen. Hori [apirilaren 24ko 39/2007 Foru Dekretuko](#) lehenengo xedapen iragankorreko 2. puntuan jasota dago.

[Gizarte Ongizaterako Foru Erakundeak](#) emakidaren kontrako erantzuna eman digu. Erantzun horretan, xedapen iragankor horren izaera diskrezionala ikusten da –“*GOFEk telelaguntza zerbitzua 1 graduko menpekotasun mailarekin baloratutako pertsoneri eman ahal izango die 39/2006 Legearen 14.6. artikuluan ezarritako lehentasun irizpideak aplikatuz*”– eta [Gizarte Zerbitzuen abenduaren 5eko 12/2008 Legea](#) aipatzen du, zerbitzua lehen mailako zerbitzu gisa katalogatzeari dagokionez, eta zerbitzu horren eskumena Eusko Jaurlaritzaren esku uzten duen eskumen-esparru berriari dagokionez.

Bigarren gaiari dagokionez, Administrazioari jakinarazi diogu, 12/2008 Legeko zazpigarren xedapen iragankorraren edukia ikusirik, erabiltzaileen ekarpen ekonomikoa arautzen duen dekretuari dagokionez, nahiz xedapenaren interpretazio analogikoa eginez, Euskal Gizarte Zerbitzuen Sistemaren Prestazio eta Zerbitzuen Zorroaren Dekretuari dagokionez, honakoa ondorioztatzen dugu: garapen-araudia onesten ez den bitartean, lege hori indarrean sartu ziren arloan indarrean zeuden araudiak aplikatu beharko dira.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzaren Enplegu eta Gizarte Gaietako Sailak eskainitako informazioaren arabera, telelaguntza zerbitzuaren kudeaketa ez du 2011ra arte bereganatuko⁶.

Gizarte Zerbitzuen Legeko hirugarren xedapen gehigarriak xedatzen duenaren arabera, eskumenen banaketak eta horren ondoriozko finantzaketa-egokitzapenak ezin dute, inola ere, banaketa berria indarrean sartzekoan dauden prestazio eta zerbitzuen intentsitatea eta estaldura mailak murriztu.

Gasteizko biztanleak harriturik ari dira ikusten I. mailako menpekotasun egoeran dauden pertsoneri ukatu egiten zaiela menpekotasun egoera ez dauden beste pertsona batzuei ematen zaien zerbitzu bat (alegia, pertsona autonomoei ematen zaie, baina horien eskumena udalari dagokio) eta baldintzak betetzen dituzten arren, paradoxikoki, haiek ere betetzen dituztela.

Zaila da ustezko horiek ulertzea Euskal Gizarte Zerbitzuen Sistemaren garapen koherente eta orekatuaren ikuspuntutik, baita prestazio eta zerbitzuak berdintasun-irizpideen arabera eskuratzeko aukeraren ikuspuntutik.

⁶ Eusko Jaurlaritzaren Enplegu eta Gizarte Gaietako Sailak, 49/2009 espedientearen esparruan, honakoa jakinarazi zigun: “*gaur egun EAEko lurraldeetan ematen diren sistemen esparruan, desoreka handia dago prestazioen mailen, horiek eskuratzeko baldintzen eta prezio publikoen artean, telelaguntza sistemaren barruan. Hori dela eta, beharrezkotzat jotzen da analisi xehea egitea 2011n, Eusko Jaurlaritzaren titulartasunarekin, EAE osorako zerbitzu homogeen bat eskaini ahal izateko.*”

Horrez gain, pertsona autonomo bati, I. gradu ko menpekotasuna izateagatik, telealarma zerbitzua jasotzeko eskubidea kendu ahal zaio. Horrek, zalantzarik gabe, 12/2008 Legeko 7. artikuluko f) idatz-zatian jasotako jarraitutasun printzipioa kolokan jarri ahalko luke (“...*arretaren jarraitutasuna eta osotasuna bermatu beharko du, baita administrazio edo sistema bat baino gehiago barne hartzen dituenean ere*”), eta Euskal Sistema printzipio horrek oinarritu beharko luke, edo lege horren inguruko ikuspegi komunitarioak, pertsonak beren ohiko bizilekuan mantentzeari lehentasuna emateko xedea duenak (14. artikulua).

IV.5. Etxez etxeko laguntza-zerbitzuak, esan dugun bezala, eragin handia dauka adineko pertsonen kolektiboan, eta arlo horretan ere Arabako herritarren kexa batzuk ere erregistratu ditugu. Kexa horiek arretaren kalitatearekin zeuden lotuta, baita gauzatu behar ziren zereginen edo egokitasunari edo zerbitzu hori ematen duen profesionalari buruz ere. Espediente horiek modu positiboan ebatzi dira Arabako Foru Aldundiaren langile erantzuleekin harremanetan jarri garenean. Egia esan, horrelako gertakizunak Administrazioak berak ebatzen zituen lehen, eta ELZren jarraipen eta kontrol programa bat zeukan. Erregistratutako kexek argi erakusten dute beharrezkoa dela ezaugarri horiek dauzkan programa bat berreskuratzea.

ELZ jasotzeko eskaeren aurrean emandako erantzunaren inguruko kexak ere jaso ditugu, eta horien eskubidea ez zen eraginkorra APSLren pixkanakako aplikazioaren arabera. Kasu horietan, zerbitzua jasotzeko eskubidea onartzen zitzaien, baina puntuazio bat egokitu zitzaien zerbitzu hori eskaintzea posible izan arte baliabideen banaketa programan sartzea adosteko. Ustezko hori telelaguntza zerbitzuarekin lotuta aipatu duguna bezala tratatu dugu.

IV.6. 2010ean erregistratu ditugun kexa-espeditente batzuetan, adineko pertsonen edo haien senideek desadostasuna agertzen zuten menpekotasunaren balorazioaren emaitzari buruz. Haien ustez, onartzen zaien menpekotasun gradua-maila dagokiena baino baxuagoa da. Kasu batzuetan, gradu-maila horren ondorioz, ezinezkoa zen prestazioak eskuratzeko eskubidea gauzatea, legea pixkanaka aplikatzen joateko egutegiaren arabera.

Egia esan, ez daukagu gaitasunik edo balorazio-elementurik kasuan kasuko foru aldundiak baremoa nola aplikatu duen zalantza jartzeko. Kasu horietan, interesdunei esaten diegu hilabeteko epean emaitza aurkaratzeko eskubidea dutela. Horretarako, berraztertze-errekurtsoa edo administrazioarekiko auzi-errekurtsoa jarri ahal dute Euskal Autonomia Erkidegoko Auzitegi Nagusiaren Administrazioarekiko Auzietako Salaren aurrean, bi hilabeteko epean, edo, bestela, eskatzailearen osasunak okerrera egin duenean, kasua berrikusteko eska dezakeela jakinarazten diogu.

IV.7. Arabako Foru Aldundiak familiaren barruan zaintzak jasotzeko prestazioak jasotzeko eskaera bat ukatu izanarekin lotutako kexa bat erregistratu dugu. Menpekotasun egoera zegoen pertsona hil ostean egindako eskaera bat da eta atzeraeraginarekin onar zedila eskatzen zuen. Informazio eskaera bidali genuenetik denbora luzea igaro den arren, eta errekerimendua bidali badugu ere, momentuz ez dugu erantzunik jaso.

IV.8. 2008ko uztailean ofiziozko esku-hartze bat hasi genuen, Bizkaiko Foru Aldundiaren Gizarte Ekintza Sailari dagokionez, Bizkaian zerbitzuarekin lotutako prestazio ekonomikoa arautu ez izanaren arrazoiak zein diren jakiteko. Sailak zioenez, egoitzen sare foralak egoitzetako plaza iraunkorren eta behin-behinekoen eskaera guztiei erantzuteko adina baliabide zituen.

Eguneko zentzoei dagokienez, foru erakundeak adierazitakoaren arabera, eremu jakin batzuetan egon litezkeen gabeziak, banakako diru-laguntzen deialdiekin osatzen dira. Laguntza horiek diru-laguntzak direla azpimarratu genion (horiek emateko, ezinbestekoa da kasuan kasuko ekitaldian kreditua eskuragarri egotea), APSLk barne hartzen duen zerbitzuarekin lotuta dagoen prestazioa, ordea, eskubide subjektibo bat da.

Baliaezintasunak dauzkaten pertsonentzako eguneko arretarako zentzoei eta egoitzei dagokienez, aldundiak zioenaren arabera, lurraldeko plaza guzti-guztiak foralak dira, eta, ondorioz, lurralde horretan ez dago zerbitzu pribaturik. Horren harira, arreta lurralde historikotik kanpoko egoitza batean jaso litekeela planteatu genion (Arabak egoera hori barne hartu du).

Azkenik, aldundiak jakinarazi zigun araudi hori prestatzen hasi dela erantzukizun publikoko egoitza batean plaza bat esleitu bitartean egoitza batean, erregimen pribatuan, arreta jasotzen den aldiari aurre egiteko beharraren ondorioz.

Hala da, izapidetutako kexa batzuek erakusten zutenez, plaza esleitu arteko aldia gehiegizkoa izan daiteke batzuetan (bederatzi hilabete eta 26 egun, tramitatutako espediente batean, adibidez). Espediente horretan, Bizkaiko Foru Aldundiak zerbitzuarekin lotutako prestazioaren eskaera ezesteko eman zuen arrazoiak honakoa izan zen: *“ez dago eskatutako prestazio ekonomikoa oinarritzen duen araudirik.”*

Gure ustez, egokia izango zatekeen APSLko 17. artikulua barne hartzen duen zerbitzuarekin lotutako prestazio ekonomikoa jasotzeko eskaera onartzea; izan ere, menpeko deklaratu den pertsonari dagokion eskubide subjektibo bat da (lege testuko 1. artikulua). Eskubide horrek ez luke egon behar derrigorrez bete beharreko lege-baldintza garatzen duen araudia existitzearen menpe.

Gure ondorioetan omisio horren ondorio negatiboak azpimarratu genituen, baita Bizkaian bizi diren pertsonen eragiten zaizkien kalteak eta, araudirik ez egotearen ondorioz, kasuan kasuko administrazio-prozedura argitzea ezintzen ari dela eta administratuari ziurgabetasun juridiko argia eragiten ari zaiola ere.

Foru erakundeari adierazi genion komenigarria zela araudi hori lehenbailehen onartzea. Araudia onartu bitartean, Foru Administrazioari proposatu genion araudi juridikoak eskaintzen dituen bideak aztertzeko, araudi faltak eragiten dituen kalteak arintzeko:

- Estatuko erreferentziazko xedapenak aplikatzeko aukera: APSLko 1.1, 4.1, 5.1, 14.3, 17.1 eta 28.6. artikulua; 28.1. artikulua 30/1992 Legea bidaltzen du orokorki, eta foru erakundearen jarduna bideratu eta horren menpe jarri ahal dugu, baita interes-dunarentzat gutxieneko bermeen sistema bat ezarri ere (menpekotasuna daukan

pertsona sare publikotik bapoko egoitza batean egoteagatik, adibidez, eragindako gastuak kontuan hartzeko abiapuntu gisa hartzeko data ezartzeko 57.3 baldintzaren arabera egintzen atzeraeragina); eta APSLko 20. artikulua, APSLren prestazio ekonomikoei buruzko Errege Dekretuek (7/2008 Errege Dekretua, urtarrilaren 11koa, 2008ko ekitaldirako prestazioena, eta 73/2009 Errege Dekretua, urtarrilaren 30ekoa, 2009ko ekitaldirako prestazioena) ezartzen dutenaren arabera zenbatu behar diren hileroko zenbatekoak kalkulatzeko.

- Herri-administrazioaren ondare-erantzukizunaren bide posiblea zerbitzu publikoen funtzionamendu normala edo ezohikoaren ondorioz. Hortaz, planteatu egin beharko litzateke ea erakunde kudeatzailea den 30/92 Legeko 139. artikuluari eta hurrengoek jarraiki eragin diren kalte-galeren erantzulea ote den. Aukera hori kontuan hartu ondoren, Administrazioak berak ofizioz ondare-erantzukizunaren prozedura hori hasteko aukera aztertu ahalko litzateke (legeko 142. artikulua), baita prozedura laburtuaren bidez bideratzea erabaki ere (143. artikulua), zerbitzu publikoaren funtzionamendua eta eragindako kaltearen arteko kausalitatea zalantzarik gabekoa dela ulertzen delako, baita kalteen balorazioa eta kalte-ordainaren zenbatekoaren kalkulua egiteko ere.

Bukatzeko, iradokizun bat egin genuen, alegia, onetsiko den araudiak xedapen iragankor bat jasotzea eta, bertan, atzeraeraginarekin jaso daitezela une horretara arte erantzunik jaso ez duten lehenagoko egoera guztiak.

II.3.8 atalean aurreratu dugun bezala, aurrean argitaratu da [90/2010 Foru Dekretua, ekainaren 29koa](#), Bizkaian menpekotasunak dauzkaten pertsonentzako egoitza zerbitzu foralarekin lotutako prestazio ekonomikoa arautzen duena.

V. Ondorioak

Adineko pertsonen kolektiboa gero eta handiagoa da bizi-itzaropena areagotu egin delako. Horrez gain, oso talde heterogeneoa da; izan ere, batetik, autonomia pertsonala eta gizartean aktiboki esku hartzeko gai diren pertsonak barne hartzen ditu, eta, bestetik, autonomia pertsonala oso mugatuta duten menpeko pertsonak.

Zahartze aktibo eta salbagarria gero eta garrantzitsuagoa da, adineko pertsonak bizitza aktiboa eta autonomoa egitea sustatzen da, eta, horrela, pertsonen bizitza-kalitate hobea lortzeaz gain, gizarte zerbitzuen iraunkortasunerako ere mesedegarria da.

Horrenbestez, beharrezkoa da botere publikoek konpromisoa hartzea adineko pertsonen parte-hartze soziala sustatzeko eta autonomia pertsonala bultzatzeko.

Bizitza aktibo hori lortzeko, ezinbestekoa da diru-sarrerara duinak izatea.

Bestalde, kezkarriak dira adineko pertsonak jasaten dituzten tratu txar egoerak, bereziki, psikologikoak. Errealitate hori ez da gutzit azaleratu, eta, ondorioz, beharrezkoa da tratu

txarrak prebenitu eta antzemateko neurriak hartzea. Eusko Jaurlaritzak adineko pertsonen kontrako tratu txarren kontra borrokatzeko plan bat prestatu beharko luke.

Bestalde, aipatzekoa da, 8/2010 Errege Dekretuan defizita murrizteko aurrez ikusten diren aparteko neurriei dagokionez, menpekotasunagatiko prestazioak eskuratzeko eskubidea sortzen den unea aldatu egin dela; izan ere, prestazioak onartzen dituen ebazpena ematen denetik aurrera sortuko dira, edo, berariazko ebazpenik ematen ez baldin bada, eskaera egiten denetik sei hilabetera.

Eskaera egiten den unetik eskubidea sortzen dela adierazten zuen xedapena ezeztatzen zuen neurri hori dagoeneko jaso da Arabako eta Bizkaiko aldundien foru dekretu banatan.

Aipatzekoa da, era berean, Bizkaiko Foru Aldundiak konpondu egin duela zerbitzuarekin lotutako prestazioaren arauketa, eta aurreko urteetako txostenetan ere aipatu genituen kexa horien ondorio kaltegarriak.

Arretaren jarraitutasun printzipiora egokitutako aldi bereko arreta sanitario eta sozial koordinatua eta egonkorra izateko beharra bereziki garrantzitsua da adineko pertsonen dagokionez, eta, aipagarria da menpekoak diren adineko pertsonen kasua. Hori dela eta, oso interesgarria da EAEko arreta soziosanitarioko zuzentarauak lantzeko marko agiria.

Egoitzetako plazen prezio publikoarekiko desadostasuna agertzen zuten kexa batzuk direla eta, berriro ere azpimarratu da hiru foru aldundiek adineko pertsonentzako egoitzen plazetarako ezartzen dituzten prezio publikoen zenbatekoen arteko desberdintasunak. Prezio publiko horiek homogeneizatzeko joera izan beharko lukete, edo, gutxienez, aldea gutxitu beharko litzateke.

Titulartasun publikokoak izan arren kudeaketa pribatukoak diren adineko pertsonentzako egoitza zerbitzuetako lan-gatazkek, Aldakonea eta Ariznavarra egoitzetakoek, adibidez, argi adierazten dute beharrezkoa dela langileen greba-eskubidea eta egoitzetako adineko pertsonen osasunerako eta arreta zerbitzua jasotzeko eskubidea bateratzea.

Bukatzeko, aipatzekoa da, etxez etxeko laguntza zerbitzua eskaintzeari dagokionez, paradokikoa dela, Gasteizko Udalaren eta Arabako Foru Aldundiaren arteko eskumenen banaketa ikusirik, zerbitzua I. graduako menpekotasuna duten pertsonen ukatzea eta, halere, pertsona autonomoek zerbitzua jasotzea, nahiz eta horiei zuzendutako arreta udalaren eskumena den.